

מבוא

איך היא שוב עושה את זה? איך היא שוב צומחת? פעמים רבות כל כך הבטת בה. החלומות באוויר, הראש באדמה, ציפור משונה, ותראי – איך היא צומחת!

יש לנו היכולת הזו, לנשים. אנו זן נדיר. יש לנו כוחות של אימא אדמה, אחרי חורף, אחרי בצורת, לפתע להוציא עלה קטן ועוד אחד ופרח מבויש ושוב לצמוח ולהרים עיניים לשמים.

כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים, כֵּן רַעֲיָתִי בֵּין הַבְּנוֹת (שיר השירים ב, ב). השושנה מוקפת קוצים מארבע רוחותיה ואיך תצמח כך? כל כך הרבה קִיצִים עברו עליה, כל כך הרבה קוצים. **עֶבֶר קִצִיר, כָּלָה קִיץ וְאֶנְחֵנוּ – לֹא נוֹשְׁעֵנוּ...** (ירמיהו ח, כ) והמדרש מתאר כיצד שושנה זו מכוונת את לבבה ואת פניה כלפי מעלה, וכך כל הקוצים הסובבים אותה לא יכולים לה (מדרש ילקוט שמעוני לתהלים, פרק מה, סימן תשמח).

אחת הברכות היפות שיעקב נותן לבניו היא **בְּרִכַּת שָׁמַיִם מֵעַל בְּרִכַּת תְּהוֹם רִבְצַת תַּחַת** (בראשית מט, כה). ויאמר בעל הטורים: אין לך טפח (טיפה) שיוֹרֵד מלמעלה, שאין טפחיים (טיפותיים) עולים כנגדו מלמטה, מן התהום. וה"תהום הרובצת תחת" היא האם הרובצת על האפרוחים. אותה האישה המחכה, המעוררת את הערוגות לפרוח בכוח ערגתה, כשפניה לכיוון השמים, היא היא שפותחת את ברכת השמים. במילים אחרות, המחשבה שהשמים מגשימים עלינו גשם היא אך אשליה אופטית. זו אימא אדמה הזו, שמפנה מבט צמא כלפי מעלה, ועל ידי כך מגשימה את הגשמים.

ובכל שנה הכוח הזה חוזר ועולה בנו. שוב חוזר הניגון הזה, של חורשה ירוקה ואישה בצחוקה. הספר הזה מוקדש באהבה גדולה לכל הנשים גשומות העפעפיים, שבאמת מחכות להתגשם. לכל אלה שמביטות אליו, טובות וחכמות, כמו אל בן השב הביתה מן הדרך. מוקדש לכל אימא אדמה שכאן.

ימימה מזרחי
ירושלים, תשע"ח

חלק א:
זה הזמן שלך לצמוח

כשהדלי מלא ברכה

שבט הוא חודש נפלא. **זֶל מִים מְדֻלָּו**,¹ נאמר עליו, כי מזלו של שבט – דלי, ואפשר להחזיק בדלי ולקלוט לתוכו את כל הברכות.

”שֶׁבֶט” – אותיות שֶׁבֶט (שבט ראובן, שבט שמעון, שבט לוי...), וחודש שבט הוא זמן שאפשר לבקש בו על הַשֶּׁבֶט, על כל מה שקשור במשפחה. זה גם זמן נפלא לבקש ולהתפלל על **הפוריות**, בהיותו חודש פירות האילן. זמן נפלא לחלום על **צמיחה** ועל **זוגיות**. למילה ”שֶׁבֶט” יש במקורות ראשי תיבות רבים כל כך: ”שיהיו בשורות טובות!” ”שיהיו בני זוג טובים!” ”שיהיו בנים ובנות טובים!”

שבט הוא התחלה חדשה. אל תפספסי תפילה – על מה? על כל הדברים הבאים:

זיווג

לשדכן הראשון קראו דמשק אליעזר. ”דמשק” – שתי מילים: **דולה ומשקה**.² כך עושים שדכנים בדרך כלל: דולים אינפורמציה מפה ומביאים אותה לשם. כותב רבי צבי אלימלך מדינוב, בעל הספר ”בני יששכר”:³ מזלו של החודש – דלי. יבוא השדכן/השדכנית/השכנה/מישהו משום מקום, וידלה עבורך בן זוג או בת זוג נפלאים.

1 במדבר כד, ז.

2 יומא כה ע”ב.

3 ”בני יששכר” לחודש סיון.

ורבי צדוק, הכהן מלובלין, בעל ה"פרי צדיק", כותב שלמי שרוצה זיווג הגון (עבורו וגם עבור אחרים), שבט הוא זמן מבורך לבקש בו על זיווגים מעוכבים-מעוכבים. הנה ההסבר שלו:

היה היו פעם שבע אחיות, בנותיו הרווקות של יתרו. איש לא רוצה להתחתן איתן משום שיתרו, שהיה כומר של עבודה זרה, החליט שהוא מתגייר, ומאז אנשי מדיין מנדים אותו ואת בנותיו. הן יושבות בבית כל היום והוא שולח אותן עם הצאן: "בנות, לפחות תעשו משהו מועיל..."

בכל בוקר הן יוצאות עם הכבשים וחוזרות מאוחר בערב, כי הרועים המדיינים מציקים להן ולא נותנים להן להשקות את הצאן. הן נאלצות להתעכב ולחכות עד שהרועים יסיימו וילכו.

עד שיום אחד הן חוזרות מוקדם הביתה. "אוי לא", אומר יתרו, "מה קרה? למה מיהרתן לשוב היום?"

"אבא, איש מצרי הצילנו, מישהו עזר לנו כשהרועים התנכלו לנו, ויִשְׁקֶךָ אֶת הַצֹּאן!"
זה היה משה רבנו, שנמלט ממצרים והגיע למדיין. אותו הן פגשו סמוך לבאר.

"אז לָמָּה זֶה עֲזַבְתָּן אֶת הָאִישׁ?"⁴ הוא שואל אותן מיואש ורש"י מבאר: אולי יישא אחת מכן,⁵ כי "איש" – בגימטרייה "שבט". זה הזמן לבקש: "אני רוצה שבט מפארא!"⁶ ומשה רבנו, לא רק שהציל אותן; "גַּם דָּלָה דָּלָה לָנוּ" – הוא דלה אותנו

4 שמות ב, יט-כ.

5 רש"י, שם.

6 "בני יששכר" לחדש שבט.

7 שמות ב, יט.

מהדלות", מפני שמשה נהיה לאישה של ציפורה ובאותה השנה התחתנו גם שש האחיות הנותרות.⁸

כאמור, מה מזל חודש שבט? דלי. יאמר ה"פרי צדיק": **דָּלָה דָּלָה**. את בדלות, מדולדלת, יוצאת בבוקר ויודעת שאימא שלך שמחה כל כך שהתעופפת מהבית אחרי שרבתן ועצבנת אותה. עכשיו תצפי לזה שיבוא וידלה לך ויגיד: "מה את רוצה? מה את צריכה?" ותחזרי הביתה לבשר לאימא: "אימא, זהו. **דָּלָה דָּלָה לָנוּ**".

פרי בטן

זה הזמן לבקש: "ריבונו של עולם, מה אני מבקשת? **שְׁכָר פְּרֵי הַבֶּטֶן**".⁹ אני רוצה פירות מתוקים וחמודים". ומי שיש לה ילדים תבקש: "עזור לי לברך על הפירות האלה".

רפואה

רבי נחמן מברסלב כותב **שכל הרפואות באות מן הארץ**,¹⁰ מכל היבולים והצמחים, ובחודש הזה יש התחדשות של צמיחה ופריחה ומתוך כך ישנה התחדשות של כל הרפואה שהקב"ה טמן בבריאה. בקשו על הבריאות.

8 מדרש "ילקוט שמעוני", פרשת שמות, רמז קסט.

9 על פי תהלים קכז, ג.

10 ר' נחמן מברסלב, ליקוטי מוהר"ן, קמא, תורה רע"ז.

גאולה

כתוב שכשארץ ישראל תיתן את פריה בעין יפה, אז יקרב הקץ, ואין לך קץ מגולה מזה.¹¹ הפירות, הם שמעידים על בוא הגאולה. חז"ל מסתמכים על הפסוק הנביאי: **וְאַתֶּם, הַרִי יִשְׂרָאֵל, עֲנִפְכֶם תִּתְּנוּ וּפְרִיכֶם תִּשְׂאוּ לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל, כִּי קָרְבוּ לְבֹא.**¹² ארץ ישראל מרגישה בחושיה המיוחדים, שמשהו טוב עומד לקרות והיא מתכוננת לבואם של בניה, מצמיחה לקראתם פירות ופרחים.

זמן לשינוי הרגלי אכילה

ה"פרי צדיק" כתב שהחודש הזה יש להתפלל את התפילה של יעקב אבינו: **וְנָתַן לִי לֶחֶם לְאֹכַל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ.**¹³ לשם מה כתוב "לחם לאכול"? וכי לא ידוע שלחם נועד לאכילה? לשם מה כתוב "בגד ללבוש"? וכי לא ידוע שזו תכליתו של הבגד? אלא, יעקב ביקש שה' ייתן לו לחם, וגם את האכילה, שידע לאכול נכון ותהיה האכילה בקדושה. וכן שייתן לו בגד, וגם האופן שילבשהו, בקדושה. וחודש זה הוא על לחם לאכול ובגד ללבוש.¹⁴ במילים אחרות, בשבט אפשר לזכות ולקבל הרגלי אכילה מופלאים.

והבשורה הנפלאה ביותר: לא היה בהיסטוריה חודש חשוך יותר מטבת. בטבת החושך בא לעולם שלושה ימים,¹⁵ ואילו השבת המוארת ביותר בשנה היא

11 רש"י, סנהדרין צח ע"א.

12 יחזקאל לו, ח.

13 בראשית כח, כ.

14 "פרי צדיק", שם.

15 מגילת תענית.

בפרשת בא, שפותחת את חודש שבט: ובפרשת בא התחיל האור, שכתוב: "ולכל
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹר בְּמוֹשְׁבֹתָם"¹⁶.
כמה מזל, כמה צמיחה, כמה פריחה – והכול בדלי אחד!

אי שם בלב, עצה נובטת בשקט

ולפעמים, הכול מתחיל בעצה טובה אחת.

כל השנה אנחנו מבקשים עצות-עצות-עצות. גם העץ כל השנה ניזון מהאדמה, מקבל שמש מפה ואוויר ומים משם... ובשבט קורה דבר מופלא: **השרף עולה באילנות**.¹⁷ נוזל של עצמיות עולה בתוך העץ. נוזל פנימי, עצמוני, מתחיל לזרום בעורקיו ועכשיו העץ מזין את עצמו – מתוך עצמו! וראו זה פלא – איך נקראת רשת העורקים המעבירים מים ומינרלים מהשורשים אל שאר חלקי הצמח? עצה!

ואנחנו – כל השנה נוטלים עצות מכולם, עד שלפעמים מרוב עצות לא רואים את העצים ולא רואים את היער. אבל בחודש שבט מתגלים בך כוחות עצמיים. פתאום אין צורך בעצות. גם בתוכך עולה השרף, אותו כוח פנימי, ואת מסוגלת כעת להחיות אותך ולעוץ לעצמך, מתוך עצמיותך, עצה. תנסי!

למה את פוחדת להתארס?

”כי איך אדע להיות אישה זוגית, אחרי כל כך הרבה שנים לבד?”

17 רש"י, ראש השנה יד ע"א.

למה את פוחדת להיות אימא?

”כי איך אדע להיות אימא?”

למה את פוחדת להחליף מקום עבודה?

”כי איך אדע מה לעשות בתפקיד חדש?”

כל מה שעולה בך כעת – התפללי עליו ממש. בקשי ”ה’, תן לי עצה טובה”. מה שנופל במחשבתך עכשיו הוא נכון ומדויק, כי בזמן הזה העצה צומחת בשקט בתוכך, ויש בך כוח לעשות בחירות חדשות.

קחי לך חג! ראש חודש, יום האישה

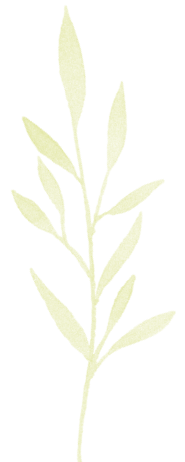
בכל שנה, בפתחו של חודש שבט, קוראים בתורה את פרשת ב'א, פרשת הגאולה שבה עם ישראל יוצא ממצרים. בני ישראל אורזים את עצמם ויוצאים מעבדות לחירות. והשאלה: איך בדיוק אירוע שהתרחש לפני אלפי שנים אמור לשמח אותי היום? אני רוצה לצמוח עכשיו. מה לי לפרשת השבוע, שעוסקת בדברים שקרו מזמן?

וחסידים יאמרו: הכול קשור. **כשם שהזמן מעורר את הקריאה, כך הקריאה מעוררת את הזמן.** אם בפרשה של השבוע יש חירות, את תדעי השבוע חירות! אם בפרשה של השבוע יש יציאה ממצרים, את תצאי השבוע ממצרייך.

ללימוד המופלא הזה קוראים, בשתי מילים, "מימים ימימה". כך כותבת פרשת ב'א – **וְשִׁמְרָתְךָ אֶת הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֵדָה מִיָּמִים יְמִימָה.**¹⁸ קחו את הסיפור הישן מימים עברו והשתדלו, עד כמה שאתם יכולים, להסיע אותו ימימה, לימי העכשיו ("ימימה" – כמו "ירושלימה", "העירה", "הביתה"). זה רלוונטי. כוח הצמיחה שנשתל בזמן מזמן מתגבר שוב כעת. חודש החירות, הגאולה והשמחה פועם עכשיו.

פרשת ב'א מתארת את המצווה הראשונה שמקבלים בני ישראל במצרים, הלוא היא מצוות קידוש החודש: **הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם – רֵאשׁ חֳדָשִׁים, רֵאשׁוֹן הוּא לָכֶם**

18 שמות יג, י.

לְהִדְשֵׁי הַשָּׁנָה.¹⁹ לא במקרה משתמשים בביטוי "קידוש". בקידוש הלבנה, כמו בקידושי אישה, נרמז כי ככל שנבין יותר את הקדושה של ראש חודש, נבין את קדושת האישה ואת גדולת האישה.

במסורת הקבלית האישה משולה ללבנה. כשם שהירח משנה בכל יום את צורתו מפס דקיק למעגל מלא, כך גם באישה נטבעה התכונה של הדינמיות, של התמעטות והתמלאות לסירוגין. כשם שהלבנה מקבלת את אורה מהשמש, כך גם האישה, מוארת ככל שתהא, היא ישות מחזירת-אור שמהדהדת החוצה את הדופק של הבריאה. האישה תלוית-סביבה.

ושתי התכונות האלה, הדינמיות והסביביות, הופכות את האישה לברייה שהעולם כולו תלוי בה – כי רק היא, שיודעת להתמלא ולהיחסר, שמרגישה את הבריאה באורה ובהשכחה, תוכל להתפלל ולבקש לא על עצמה בלבד, אלא עבור העולם כולו.

ולכן ראש חודש, היום שבו הלבנה החסרה מתחילה להתמלא, הוא יומן של הנשים. לכל חודש יש ראש חודש, וזה יום נשי מאוד במהותו. רבי יוסף חיים עומד על מהות היום הזה:

**נראה לי, בסיעתא דישמיא,
כי השנים עשר ראשי-חודשים
ראויים להיות מועדים כמו שלוש רגלים
(ראש חודש היה אמור להיות כמו חג ממש),
אך אחרי שחטאו ישראל בחטא העגל, הפסידו אותם.**

19 שמות יב, ב.

ורק הנשים, שלא חטאו בחטא העגל, עבורן, בכל שנה, ראש חודש הוא כמו שלושה רגלים (מלכתחילה, עבור נשים, ראש חודש הוא "הג" ממש כמו סוכות, כמו פסח, כמו שבועות!).

הטעם שנהגו נשים שלא לעשות מלאכה בראש חודש – מפני ששלוש רגלים נתן הקב"ה לישראל על שם אבותינו, ורצה לתת שנים עשר חודשים להיות רגלים ומועדים ולאחר שחטאו ישראל בעגל, הפסידו דבר זה. ולכן, נשים, שלא חטאו בעגל, הן זכו לראש חודש יותר מן האנשים.

זו אמירה מופלאה. לך, אישה, היה יתרון על הגברים: לא חטאת בחטא העגל (עוד מעט נבין לעומק את מהות החטא המפורסם ההוא), לכן את תקבלי יום משלך, את ראש חודש, כי ראש חודש משמעו מזל חדש. בכל חודש את תזכי להיברא מחדש, עם מזל חדש ועם סיכויים חדשים.

רבי יוסף חיים מביא פסוק משלמה המלך שאומר: "אני מחפש אדם נאמן, ואִשָּׁה בְּכָל אֱלֹהִים לֹא מְצָאתִי".²⁰ וראו איזה פרוש פמיניסטי הוא מעניק לפסוק זה:

"אישה אחת בכל אלה לא מצאתי" – פירוש "בכל אלה" זה חטא העגל, שבעגל הם אמרו "אלה אלוהיך ישראל". לא מצאתי שם אישה,

20 קהלת ז, כח.

ולפיכך, אישה תהיה תמיד עטרת בעלה
מפני שראש החודש – הוא העטרה,
הוא הכתר וההתחלה של החודש
ו"אֶבֶן מְאֹסוּ הַבּוֹנִים – הִיְתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה"²¹:
ה"אבן" היא האישה, קרקע העולם.
"מאסו הבונים" – החכמים נקראים "בונים",
כמו שאמרו "אל תקרא 'בנייך' אלא 'בונייך'".
דהיינו, שתיקנו חכמים כל יום ברכה לברך:
"שלא עשני אישה".
אך באמת, "היתה לראש פינה" – כי זכתה לראש חודש,
מה שלא זכו לו האנשים
הכופה אשתו שתעשה מלאכה בראש חודש
עובר איסור – לפי שהנשים מושרשות במלכות
ויש בראש חודש עילוי המלכות,
אשר לא נמצא עילוי כזה לאנשים.
ומזה תבין,
כמה וכמה צריכה אישה להיזהר בקדושת ראש חודש,
כי בכמה מצוות הנשים טפלות לאנשים,
ובזאת, הנשים הן עיקר, יותר מן האנשים.²²

21 תהלים קיח, כב ומתוך תפילת "הלל" לראש חודש.

22 הרב יוסף חיים ("הבן איש חי"), "הלכות", פרשת ויקרא שנה שניה.

וואו. לאלה שעדיין מתעקשות לחוש תסכול כשהן רואות את המילים "שלא עשני אישה", ה"בן איש חי" מדבר דווקא על גדולת האישה ומלכותיותה. בראש חודש – נוחי. חדשי כוחות. את – קרקע העולם!

ובואו נבין לעומק את הקשר בין ראש חודש ובין חטא העגל. חטא העגל נולד מטעות בספירה של הזמן. משה רבנו מיידע את בני ישראל: "אני עולה לארבעים יום ואחזור עם התורה". הוא עולה בצהרי היום ובני ישראל בטוחים שספירת ארבעים הימים מתחילה באותו היום, אך למעשה, הספירה תתחיל רק מהלילה, לאחר שהוא כבר עלה (בשעון היהודי היום מתחיל בלילה; **וַיְהִי עֶרְבַּ וַיְהִי בֹקֶר, יוֹם אֶחָד**²³). לכן, כשמגיע יום הארבעים, הם חושבים שזה כבר היום הארבעים ואחת. **בַּשָּׁשׁ מִשָּׁה לְרֹדֶת מִן הַהָר, ורש"י מפרש: באו שש שעות.**²⁴ משה עלה שש שעות לפני רדת הערב ולכן, לספירתם המוטעית, הוא מתעכב בשש שעות. "הוא מאחר", הם חוששים, "אולי לא יחזור לעולם?"

הם טעו, משום שהם ספרו לפי הספירה הכלל-עולמית. רק הנשים אמרו: "אין סיכוי שמשה מאחר. ככל הנראה אפשר לספור את הזמן אחרת. אפשר לראות את הזמן אחרת". כשהאנשים פנו להכנת העגל, אותו פסל דומם וחסר יכולת התחדשות, הנשים המשיכו לחכות, המשיכו לספור.

ראייה גבוהה של הזמן היא יכולת נשית מובהקת. אישה מסוגלת לומר: "הכול נראה נורא מבהיל. מכל זווית שאני מסתכלת, נראה שהזמן עבר. הוא אמר ארבעים יום וכבר עברו שש שעות, אבל אני מאמינה בזמן אחר, בספירה אחרת."

23 בראשית א, ה.

24 שמות לב, א ורש"י, שם.

אישה, אומר ה"בן איש חי", על עצם האמונה שלך, כשכולם אומרים לך: "נשמה, בושש משה לבוא, תתחנני עם עגל כי כלום טוב כבר לא יבוא לך", ואת מוכנה לומר: "אולי הספירה שלי מתנהלת אהרת? אולי ה' ייתן לי ילדים גם אחרי שלכאורה עבר הזמן?" – רק על זה בורא עולם חוגג לך ראש חודש, איזו אמונה יש לך!

קחי לך חג. כל ראש חודש הוא חג נשי שכל כולו שלך ובשבילך.

